

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

16. veebruar 2012*

Direktiiv 90/314/EMÜ — Reisipaketid, puhkusepaketid ja ekskursioonipaketid — Artikkel 7 — Kaitse reisikorraldaja maksejõuetuse või pankroti ohu eest — Kohaldamisala — Reisikorraldaja maksejõuetus, mis tekkis seetõttu, et ta kasutas tarbijate makstud raha pettuse eesmärgil

Kohtuasjas C-134/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Landgericht Hamburg'i (Saksamaa) 2. märtsi 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 18. märtsil 2011, menetluses

Jürgen Blödel-Pawlik

versus

HanseMerkur Reiseversicherung AG,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees M. Safjan, kohtunikud A. Borg Barthet (ettekandja) ja J.-J. Kasel,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- J. Blödel-Pawlik, esindaja: *Rechtsanwalt* M. Sauren,
- HanseMerkur Reiseversicherung AG, esindaja: *Rechtsanwalt* G. Heinemann,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,
- Belgia valitsus, esindajad: T. Materne ja J.-C. Halleux,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vlácil,
- Eesti valitsus, esindaja: M. Linntam,
- Kreeka valitsus, esindajad: K. Paraskevopoulou ja I. Bakopoulos,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Hispaania valitsus, esindaja: S. Centeno Huerta,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* L. Ventrella,
- Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér Miklós, K. Szijjártó ja Z. Tóth,
- Austria valitsus, esindaja: A. Posch,
- Poola valitsus, esindaja: M. Szpunar,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Owsiany-Hornung ja S. Grünheid,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiivi 90/314/EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta (EÜT L 158, lk 59; ELT eriväljaanne 13/10, lk 132) artiklit 7.
- 2 Eelotsusetaotlus esitati J. Blödel-Pawliku ja HanseMercur Reiseversicherung AG (edaspidi „HanseMercur Reiseversicherung”) vahelises vaidluses, mis puudutab asjaolu, et viimane keeldus tagastamast summat, mille tarbija tasus pakettreisi eest, kuid mida reisikorraldaja ei korraldanud.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 90/314 põhjendustes 7, 18, 21 ja 22 on ette nähtud:

„turismil on liikmesriikide majanduses järjest olulisem osa; pakettreiside süsteem on turismi tähtis osa; liikmesriikide pakettreiside sektori suuremat kasvu ja tootlikkust soodustaks see, kui sellele ühenduse mõõtme andmiseks võetaks vastu vähemalt minimaalsed ühiseeskirjad; [...]

[...]

lepingu korraldava ja/või vahendava pool peaks tarbija ees vastutama lepingust tulenevate kohustuste nõuetekohase täitmise eest; lisaks peaks korraldaja ja/või vahendaja vastutama kahju eest, mida tarbija kannab lepingu täitmata jätmise või mittenõuetekohase täitmise korral, välja arvatud juhul, kui lepingu täitmise puudujäägid ei ole tingitud tema ega mõne teise teenuste osutaja veast;

[...]

nii tarbijale kui ka pakettreiside sektorile oleks kasulik, kui korraldajatel ja/või vahendajatel oleks kohustus piisavalt tõendada tagatise olemasolu maksejõuetuse korral;

liikmesriikidel peaks olema vabadus tarbijakaitse eesmärgil võtta vastu või säilitada rangemad eeskirjad reisipakettide kohta”.

4 Sama direktiivi artiklis 1 on ette nähtud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on ühenduse territooriumil müüdavaid või müügiks pakutavaid paketteise käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamine.”

5 Direktiivi artikli 4 lõike 6 esimeses lõigus on sätestatud:

„Kui tarbija taganeb lepingust vastavalt lõikele 5 või kui korraldaja mõnel mitte tarbija süül tekkinud põhjusel tühistab paketteise enne kokkulepitud ärasõidukuupäeva, on tarbijal õigus:

a) võtta vastu samaväärse või kõrgema kvaliteediga asenduspaketteis, kui korraldaja ja/või vahendaja saab talle sellist asendust pakkuda. Kui pakutav asenduspaketteis on madalama kvaliteediga, hüvitab korraldaja tarbijale hinnavahe;

b) saada võimalikult kiiresti tagasi kõik tema poolt vastavalt lepingule makstud summad.”

6 Direktiivi 90/314 artikli 5 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lepingu korraldaj ja/või vahendaj pool vastutab tarbija ees lepingust tulenevate kohustuste nõuetekohase täitmise eest vaatamata sellele, kas neid kohustusi peab täitma korraldaja ja/või vahendaja või muud teenuste osutajad, ilma et see piiraks korraldaja ja/või vahendaja õigust esitada nõudmisi neile muudele teenuste osutajatele.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lepingu täitmata jätmisest või mittenõuetekohasest täitmisest tarbijale tuleneva kahju eest vastutab korraldaja ja/või vahendaja, välja arvatud juhul, kui selline täitmata jätmine või mittenõuetekohane täitmine ei ole tingitud tema ega mõne teise teenuste osutaja veast [...]”.

7 Direktiivi artiklis 7 on sätestatud:

„Lepingu korraldaj ja/või vahendaj pool peab suutma piisavalt tõendada tagatise olemasolu, et maksejõuetuse korral hüvitatakse makstud raha ja tarbija toimetatakse kodumaale tagasi.”

8 Sama direktiivi artiklis 8 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad tarbijakaitse eesmärgil võtta vastu või säilitada käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas rangemad eeskirjad.”

Saksa õigusnormid

9 Tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch) § 651 k lõike 1 punktis 1, millega võeti Saksa õigusesse üle direktiivi 90/314 artikkel 7, on sätestatud:

„Reisikorraldaja peab tagama, et reisijale hüvitatakse

1. makstud reisihind, kui reis jääb ära reisikorraldaja maksejõuetuse tõttu või tema suhtes algatatud pankrotimenetluse tõttu [...]”.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 10 J. Blödel-Pawlik tellis 4. augustil 2009 endale ja oma abikaasale pakettreisi Rhein Reisen GmbH-lt (edaspidi „Rhein Reisen”), kes oli HanseMercur Reiseversicherungilt võtnud oma maksejõuetuse puhuks reisikorraldajana kindlustuse alates 1. augustist 2009.
- 11 Rhein Reisen esitas J. Blödel-Pawlikule kaks kinnitust garantii kohta, mille kohaselt pidi reisi eest makstud hind hüvitatama, kui reis jääb reisikorraldaja maksejõuetuse tõttu ära.
- 12 Enne reisi algust teatas Rhein Reisen J. Blödel-Pawlikule, et ta on sunnitud esitama võlgniku pankrotiavalduse.
- 13 Toimikust nähtub, et Rhein Reisenil, keda esindab üksainus pankrotihaldur, ei olnud tegelikult mingit kavatsust kõnealust reisi korraldada. Nimelt nii sündmuste käigust kui ka reisikorraldaja pangakonto väljavõtetest ilmneb, et viimane tegeles pettusega.
- 14 Selles kontekstis nõudis J. Blödel-Pawlik HanseMercur Reiseversicherungilt reisi eest tasutud summa hüvitamist.
- 15 HanseMercur Reiseversicherung väidab siiski, et ta ei ole kohustatud hüvitist maksma, kuna olukord, kus reisi ärajäämise ainus põhjus on reisikorraldaja poolt pettuse toimepanemine, ei kuulu direktiivi 90/314 artikli 7 kohaldamisalasse.
- 16 Ka eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas direktiivi 90/314 eesmärk on kaitsta tarbijaid reisikorraldajate pettuste eest.
- 17 Kuna Landgericht Hamburg leidis, et tema menetluses oleva kohtuasja lahendamiseks on vaja tõlgendada direktiivi 90/314, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [direktiivi 90/314] artiklit 7 saab kohaldada ka siis, kui reisikorraldaja muutub maksejõuetuks seetõttu, et ta kasutas kogu reisijatelt kogutud raha algusest peale pettuse kavatsusega muuks otstarbeks ega kavatsenudki reisi üldse korraldada?”

Eelotsuse küsimus

- 18 Oma küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 90/314 artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamisalasse kuulub olukord, kus reisikorraldaja maksejõuetus on tekkinud tema toime pandud pettuse tõttu.
- 19 Siinkohal tuleb sissejuhatuseks meenutada, et direktiivi 90/314 artiklis 7 on reisikorraldajale pandud kohustus omada piisavaid tagatise, et maksejõuetuse või pankroti korral hüvitatakse makstud raha ja tarbija toimetatakse kodumaale tagasi, kusjuures nende tagatiste eesmärk on kaitsta tarbijat reisikorraldaja maksejõuetusest või pankrotist tulenevate majanduslike riskide eest (vt 8. oktoobri 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-178/94, C-179/94 ja C-188/94-C-190/94: Dillenkofer jt, EKL 1996, lk I-4845, punktid 34 ja 35).
- 20 Seega on kõnealuse sätte peamine eesmärk kindlustada, et tarbija kodumaale tagasi toimetamine ja tarbija makstud raha hüvitamine oleksid reisikorraldaja maksejõuetuse või pankroti korral tagatud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Dillenkofer jt, punktid 35 ja 36).
- 21 Tuleb aga tõdeda, et direktiivi 90/314 artikli 7 sõnastuse kohaselt ei ole kõnealuse tagatise eelduseks mingit eritingimust, mis oleks seotud reisikorraldaja maksejõuetuse põhjustega.

- 22 Selle kohta leidis Euroopa Kohus oma 15. juuni 1999. aasta otsuse kohtuasjas C-140/97: Rechberger jt (EKL 1999, lk I-3499) punktis 74, et nimetatud direktiivi artikkel 7 sisaldab kohustust saavutada selline tulemus, et pakettreiside tarbijatele antakse õigus saada tagatis, et reisikorraldaja pankroti korral makstud raha hüvitatakse ja tarbijad toimetatakse kodumaale tagasi, ning et sellise tagatise eesmärk on just kaitsta tarbijat pankroti tagajärgede eest, olenemata pankroti põhjustest.
- 23 Euroopa Kohus järeldas sellest, et niisugused asjaolud nagu reisikorraldaja ettevaatamatus või erakordsete või ettenägematute sündmuste toimumine ei saa takistada makstud raha hüvitamist ega tarbijate kodumaale tagasi toimetamist direktiivi 90/314 artikli 7 alusel (vt eespool viidatud kohtuotsus Rechberger jt, punktid 75 ja 76).
- 24 Lisaks kinnitab direktiivi 90/314 artikli 7 sellist tõlgendust eesmärk, mida direktiiv peab taotlema ja milleks on kõrgetasemelise tarbijakaitse tagamine (vt eespool viidatud kohtuotsus Dillenkofer jt, punkt 39).
- 25 Eespool esitatud kaalutlusi silmas pidades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 90/314 artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamisalasse kuulub olukord, kus reisikorraldaja maksejõuetus on tekkinud tema toime pandud pettuse tõttu.

Kohtukulud

- 26 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiivi 90/314/EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamisalasse kuulub olukord, kus reisikorraldaja maksejõuetus on tekkinud tema toime pandud pettuse tõttu.

Allkirjad